

İki Dilli Türk Çocuklarının Türkçe Öğrenme Sorunları: Almanya Örneği

Kübra ŞENGÜL¹

Göknur ÇETİN²

Öz

Bireyin ana dilinin konuşulduğu ülke dışına çeşitli nedenlerle göç etmesi, ana dili öğretimi sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle çalışmada Almanya'daki iki dilli Türk çocuklarının ana dili öğrenme ve kullanma sorunlarına ilişkin veli görüşleri incelenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasının kullanıldığı çalışmada veriler içerik analizi yöntemine göre analiz edilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu anket ile elektronik ortamda toplanan araştırma verilerin analizinde Maxqda programı kullanılmıştır. Katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak araştırma bulguları desteklenmiş, araştırmacılar tarafından yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Almanya'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe okuma ve yazma becerilerinde ve söz varlığı düzeylerinde yetersiz oldukları, Türkçeyi günlük konuşma dilinde orta sıklıkta kullandıkları, Covid-19 pandemi sürecinde Türkçe derslerinin kesintiye uğradığı, Türkçe-Almanca alfabe farklılığından ve Türkçe söz varlığına ilişkin yetersizlikten kaynaklanan öğrenme sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: *İki dillilik, iki dilli Türk çocukları, ana dili öğrenme sorunları, Almanya.*

¹ Dr. Öğr. Üy, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, kubra-turkersengul@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0307-9805

² Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, 50goknur.cetin@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5406-6599

Geliş tarihi: 23.12.2021 - Kabul tarihi: 01.03.2022

Kaynak Gösterme: Şengül, K. ve Çetin, G. (2022). İki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme sorunları: Almanya örneği. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 7(1), 91-116

DOI: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v07i1004

Turkish Language Learning Problems of Bilingual Turkish Children: The Case of Germany

Abstract

Immigration of an individual out of the country where their mother tongue is spoken for various reasons brings along the problems of teaching mother tongue. For this reason, in this study, parents' views on the problems of learning and using the mother tongue of bilingual Turkish children in Germany were examined. In the study, in which case study, one of the qualitative research designs, was used, the data were analyzed according to the content analysis method. The Maxqda program was used in the analysis of the research data collected in electronic environment with an open-ended questionnaire developed by the researchers. The research findings were supported by direct quotations from the views of the participants and interpreted by the researchers. The results obtained show that bilingual Turkish children living in Germany are insufficient in Turkish reading and writing skills and vocabulary levels, they use Turkish in a medium frequency in their daily conversation, Turkish lessons are interrupted during the Covid-19 pandemic process, Turkish-German alphabet difference and Turkish vocabulary. It has been determined that they have learning problems caused by the inadequacy of their presence.

Keywords: *Bilingualism, bilingual Turkish children, mother tongue learning problems, Germany.*

Giriş

İnsanlar tarih boyunca birtakım sebeplerle yaşam alanlarını değiştirmek zorunda kalmış ve bu durum göç kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Göçler her dönem devam etmiş ve bu durum kültürlerin, medeniyetlerin kaynaşmasını ve birtakım aktarımların oluşmasını sağlamıştır. Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında oluşan ekonomik sıkıntılar, insan gücüne olan ihtiyacı artırmış ve böylelikle bazı ülkelere

kitlesel işçi göçleri gerçekleşmiştir. 1960'lı yıllarda Almanya ve Fransa başta olmak üzere bazı Avrupa ülkelerine Cezayir, Fas, İtalya, Yunanistan, Türkiye vb. ülkelerden işçi göçü gerçekleşmiştir. Adıgüzel (2016: 63), Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) aracılığı ile 1961'de Federal Almanya ile iş gücü anlaşmaları yapıldığını ve milyonlarca kişinin çalışmak üzere Avrupa ülkelerine gönderildiğini belirtmiştir. Göç edilen ülkelerde göçmen işçi sayısının artması, daha sonra işçilerin ailelerini de getirerek göç ettikleri ülkede kalıcı olmaları, toplum içinde farklı dile ve kültüre sahip insan sayısının artmasına neden olmuştur. "Farklı etnik kökenli grupların farklı dillerle bir arada yaşam sürdürmeleri iki/çok dillilik (bi/multilingualism) ve iki/çok kültürlülük (bi/multiculturalism) kavramlarını ve farklı alanlardan bilim insanlarının bu kavramlara olan ilgilerini de beraberinde getirmiştir" (Süverdem ve Ertek, 2020: 184).

İki dilliliğin değişimlere duyarlılık gösteren yapısı ve çeşitli disiplin alanlarının çalışma alanı olması, herkes tarafından kabul gören tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle tanımının yapılmasında çok yönlü bir yaklaşım izlenmesi gerekmektedir.

İki Dillilik

Alan yazını incelendiğinde iki dilliliğin (bilingualism), "bireyin ana dilinin yanında ikinci bir dili de belli dil kullanımı gerektiren işlevleri yerine getirebilmek amacıyla kullanabilme becerisine sahip olması durumu" (Yılmaz ve Demirel, 2016: 1694); "bir kişi, bir meslek, bir topluluk veya bütün bir dil toplumunda görülen iki dil kullanma durumu" (Karaağaç, 2011: 222); "iki farklı dilde iletişim kurabilme becerisi" (Yazıcı ve Genç-İlter, 2008: 49); "çocuklukta nispeten aynı anda iki veya daha fazla dili öğrenme süreci" (Ortega, 2009: 4); "birden fazla dilde anlatma becerilerine sahip (konuşma ve yazma yoluyla) veya anlama becerilerine sahip (dinleme ve okuma yoluyla) olma" (Li, 2008: 4); "sınırlı bir gündelik sohbeti sürdürmek için iki veya daha fazla dili yeterince kullanma becerisi" (Myers-Scotton,

2009: 44); “iki veya daha fazla dilin düzenli kullanımı ve günlük yaşamda iki veya daha fazla dile ihtiyaç duyup bu dilleri kullanma” (Hamers ve Blanc, 2000: 6) gibi çok farklı sayıda tanımının olduğu görülür.

İki dillilik; bireyin ana dilinin becerilerine hâkim olması, bu becerileri etkili, doğru biçimde kullanması ve bu becerileri sayesinde yaşadığı toplumun dilini de iyi öğrenmesidir. Birey, iki dili de anlayabilmeli ve kendini iki dilde de ifade edebilmelidir. Bireyin ikinci dili öğrenmesi için ana dilini iyi öğrenmesi gerekmektedir. İki dil birbirini tamamlayıcıdır ve iki dil birbirinden ayrı düşünülemez. Baker (1988: 2) da tek dillilik ve iki dillilik kavramları arasında yalnızca grinin farklı tonları olmadığını, aynı zamanda farklı renklerin farklı tonlarının olduğunu söyleyerek bu kavramlar arasındaki çeşitliliğe dikkat çekmiştir.

Almanya’da Yaşayan Türkler

Türklerin Almanya’ya göçü 1960’lara kadar eğitim amaçlı veya özel girişimler ile tekil olarak ya da küçük gruplarla devam etmiş (Baran, 2013) olsa da 31 Ekim 1961 yılında iki devlet arasında yapılan iş gücü antlaşması ile Türkiye’den Almanya’ya birinci neslin göçü başlamıştır. 1961 ile 1973 yılları arasındaki dönem birinci kuşak misafir veya göçmen işçi dönemi olarak nitelendirilmiştir (Şahin, 2012). Bu yıllar arasında Türkiye’den Almanya’ya yaklaşık 865.000 işçi göçmüştür (Başkurt, 2009). Bu göç dalgası, Almanlar tarafından “Konuk İşçiler” (gastarbeiter) olarak adlandırılırsa da (Genel, 2011), zamanla kalıcı olarak yerleşme düşüncesi baskın çıkmıştır. Bugün ise Avrupa’da Türk nüfusunun en kalabalık olduğu ülke Almanya’dır. 83 milyon nüfusa sahip olan Almanya’da 2.5 milyon Türk yaşamaktadır³.

Kırmızı’ya (2016, s. 148) göre Almancanın bilinmemesi birinci nesil Türkler için büyük zorluklar doğurmuştur ancak Almancanın Türkçe ile aynı dil grubunda yer almaması ve Türkçeden yapısal anlamda çok farklı olması sonraki zamanlarda öğrenilmesini de güçleştiren bir etken olmuş-

³ <https://almanyakonsoloslugu.gen.tr/almanya-nufusu/>

tur. Bunun yanı sıra birinci neslin aynı ya da yakın mahallelere yerleşmesi ana dildeki iletişimin yoğunluğunu artırırken ikinci dilin öğrenimini de zorlaştırmıştır. Chen ve Kang'a (2019) göre göç ve yerleşim modelleri, etnik gruplara özgü demografik özellikler ve iki dilli eğitim olanakları ana dili direnci ile ikinci dil öğrenimini büyük ölçüde etkilemektedir.

Türklerin Almanya'ya artan göçüyle birlikte Türkçenin öğretiminin gelecek nesiller için önemi de artmıştır. Avrupa Konseyinin 1998 yılında uygulamaya başladığı Avrupa Bölgesel ve Azınlık Dilleri sözleşmesine göre ülkeler, kendi sınırları içinde azınlık dilleri konuşanlara yönelik birtakım eğitsel koşulları yerine getirmek durumundadır (Thomas, 2013). Belli kriterlerin karşılanması durumunda ise azınlık dili konuşanlar için ana dilde belli ders saati içinde eğitim görme hakkı tanınmıştır. Çünkü eğitim, toplumsal hareketlilik ve entegrasyon açısından önem arz ederken ana dili ve etnik köken açısından farklılık gösteren gruplar için de bir insanlık hakkıdır (Aydın, 2008).

Almanya'da Türkçe dersleri genel olarak ana dili dersi ve yabancı dil dersi olarak iki şekilde yapılmaktadır. Dersler ancak belli sayıda velinin başvurusunda bulunması hâlinde açılabilir. Okuldaki öğrenci sayısı yeterli olmadığı takdirde yakın çevredeki başka bir okulda öğrenciler ders alabilmektedir (Şengül 2020). Almanya'da yaşayan Türk çocuklarının her dönem Türkçe ve Türk Kültürü dersi için çoğunluk sağlayamaması da ana dili öğretimine dönük sorunları beraberinde getirmektedir.

Türkçenin etkili ve doğru kullanımı için aile içindeki eğitimin yetersiz olması hem dil girdisinin azlığından hem de aile içinde konuşulan Türkçenin yöresel dil kullanımı niteliğinden kaynaklanmaktadır. Çakır'a (2002) göre, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın ana dili olarak kullandığı Türkçe, ölçünlü (standart) dil olmayıp; her bir vatandaşımızın geldiği yörenin genel karakteristik yapısını yansıtmaktadır. Bu durum, Almanya dâhil olmak üzere yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının Türkçe ve Türk Kültürü derslerine katılımlarının hem anlatma ve anlama becerilerine olan önemini

hem de ikinci dil Almancanın öğrenimine etkisi bakımından gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitekim Bayrak ve Üstün (2020), Almanya’da yaşayan Türk çocuklarının Türkçe yazma becerilerinde ağırlıklı olarak alfabe farklılığından, büyük-küçük harf yazımından, bitişik-ayrı yazımından ve konuşulan dilin yazı diline aktarımından kaynaklanan yanlışlar belirlemişlerdir.

Perşembe (2010: 76) ise ailelerin Almanca dil seviyesinin yetersiz olmasının, işsizlik ve para kazanma tutkusunu yüzünden çeşitli işlerle geçen yaşam biçiminin Türk çocuklarının eğitsel başarılarının düşük olmasında etkili olduğunu belirtmektedir. Nüfus göz önüne alındığında Almanya’da öğrenim gören Türk öğrenci sayısının düşük olması Türk çocuklarının eğitim sorunlarının başında gelmektedir (Arslan, 2006; Aydın, 2008).

Bunun yanı sıra Rengi ve Polat (2019), Almanya’da çocuklarına Türkçe dersi aldırın velilerin, haftalık ders saatlerinin yetersizliği, ders öğretmenlerinin çok sık değişmesi, okul müdürleri ve öğretmenlerinin Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretmenlerine ilişkin olumsuz yaklaşımları gibi nedenlerle sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Adıgüzel ve Şen (2018) ise Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretmenlerinin ırkçı yaklaşım ve kültüre uyum süreci gibi nedenlerle sosyal yaşama dönük kaygı yaşadıklarına; Özkan ve Memişoğlu (2021) da kadın öğretmenlerin duygusal yoksunluk algılarının erkek öğretmenlere göre fazla olduğuna dikkat çekmişlerdir. Almanya’ya Türkçe ve Türk Kültürü dersleri için görevlendirilen öğretmenlerin yaşadıkları bu olumsuzluklar da ana dili öğretimini dolaylı olarak etkilemektedir.

“Türkçe ve Türk Kültürü” derslerinde verimliliği artırmak için malzeme seçiminin ve kullanımının önemine değinen Topçu Tecelli ve Tekeli (2021) ise Almanya’da yaptıkları çalışmada sözlüğün en az kullanılan ders malzemesi olduğunu saptamışlardır. Söz varlığı, her dil beceri alanında ve dil bilgisi öğretiminde öncül olan ve zenginleştirilmesi gereken bir alandır. Yurt dışında yaşayan Türkler için sınırlı dil girdisi göz önüne alındığında

öğrencilerin söz varlığını geliştirmede başvuracakları en temel kaynaklar sözlükler ve iletişimsel kaynaklardır. Öğrencilerin ana dilinde anlama ve anlatma kabiliyetlerini geliştirebilmeleri için öğretmenlerin seçtikleri etkinliklerin ve materyallerin önemine dikkat edilmelidir. Yurt dışında yaşayan Türk çocuklarının hem derslerde hem de ders dışında ulaşabilecekleri Türkçe kaynaklar dikkatle seçilmeli öğrencilere yönlendirilmelidir. Nitekim Aktürkoğlu ve Özaydınlık (2017) Almanya’da öğrencilerin çoğunun okul dışında Almanca ya da daha çok Almanca olmak üzere Almanca-Türkçe karışık konuştuklarını, ders kitaplarının dışında daha çok Almanca kitaplar okuduklarını saptamışlardır.

Kalenderoğlu ve Zorluoğlu (2018) da yurt dışında yaşayan Türk ailelerinin Türkçe eğitime karşı geliştirdikleri görece ilgisizlik, isteksizlik veya yeterince önemsememe tutumundan ve zorluk çıkaran idari ve yasal uygulamalardan kaynaklı sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir.

Alan yazınında Almanya’da yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğretimi ve öğrenimi ile ilgili belirtilen çeşitli sorunlar, bu konuya derin bir şekilde yaklaşılması gerektiğini göstermektedir. Bu araştırmada da veli görüşlerine göre Almanya’da yaşayan Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma sorunları incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının, günlük hayatta Türkçeyi kullanma sıklığına ilişkin aile görüşleri nelerdir?
- 2- Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe söz varlığına ilişkin aile görüşleri nelerdir?
- 3- Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe dil becerilerine ilişkin aile görüşleri nelerdir?
- 4- Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Covid-19 pandemi sürecinde Türkçe derslerine katılımlarına ilişkin aile görüşleri nelerdir?
- 5- Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken yaşadıkları sorunlara ilişkin aile görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Metin'e (2015) göre durum çalışmasında katılımcıların açıklamaları ile görüşmelerden elde edilen bilgiler birleştirilerek çalışılan durum hakkında açıklayıcı bilgiler verilmektedir. Katılımcılardan iki dilli Türk çocuklarının ana dili öğrenme sorunlarına ilişkin açıklayıcı bilgiler edinmek amacıyla durum çalışması tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya bölgesinde yaşayan ve çocukları Almanya'da yetişen 17 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçilmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem sayesinde araştırmacılar, kolaylıkla iletişime geçebilecekleri katılımcı adayları ile ön görüşmelerde bulunmuş ve araştırmaya katılmaya rıza gösteren katılımcılarla e-posta üzerinden ve Google Forms üzerinden iletişime geçmişlerdir. Katılımcıların özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların özelliklerine ilişkin bilgiler

		f	%
Doğum yeri	Türkiye	13	76,47
	Almanya	4	23,53
Eşinin doğum yeri	Türkiye	17	100,00
Cinsiyet	Kadın	8	47,05
	Erkek	9	52,05
Yaş	25-35	8	47,05
	36-45	9	52,05

En iyi konuştuğu/ anladığı dil	Türkçe	14	82,35
	Almanca	3	17,65
İkinci dil	Almanca	14	100,00
İlk çocukluk (0-7 yaş) döneminin geç- tiği yer	Türkiye	12	70,59
	Almanya	5	29,41
Mezuniyet durumları	Lise	10	58,82
	Üniversite	5	29,41
	Ortaokul	2	11,76
Okuldaki eğitim dili	Türkçe	9	52,94
	Almanca	6	35,29
	Türkçe/Almanca	1	5,88
	Almanca/Fran- sızca	1	5,88
Çocuk sayısı	2	7	41,18
	3	7	41,18
	4	3	17,65
Çocuk/çocuklarının doğum yeri	Almanya	17	100,00
Çocuk/çocuklarının en iyi konuştuğu/an- ladığı dil	Almanca	10	58,82
	Türkçe	6	35,29
	İkisi de iyi	1	5,88
Çocuk/çocuklarının kendini tanımladığı kültürel kimlik	Türk	16	94,12
	Alman	1	5,88

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 13'ünün (%76,47) Türkiye'de doğduğu, 4'ünün (%23,53) Almanya'da doğduğu görülmektedir. Katılımcıların eşlerinin doğum yerine bakıldığında ise tamamının Türkiye'de doğduğu görülmektedir. Katılımcıların 8'i kadın (%47,05), 9'u (%52,05)

erkektir. 8'i (% 47,05) 25-35 yaş aralığında, 9'u (%52,05) 36-45 yaş aralığındadır. En iyi konuştuğu/anladığı dille ilgili yöneltilen soruya 14 katılımcı (%82,35) Türkçe, 3 katılımcı (%17,15) Almanca cevabını vermiştir. Katılımcılara ikinci dili sorulduğunda katılımcılar Almanca cevabını vermiştir. Katılımcılara ilk çocukluk (0-7 yaş) döneminin geçtiği yer ile ilgili soruya 12 katılımcı (%70,59) **Türkiye, 5 katılımcı (%29,41)** Almanya cevabını vermiştir. Katılımcıların mezuniyet durumlarına bakıldığında 10'u (%58,82) lise, 5'i (%29,41) üniversite, 2'si (%11,76) ortaokul mezunudur. Okulda hangi dilde eğitim gördükleriyle ilgili soruya 9 katılımcı (%52,94) Türkçe, 6 katılımcı (%35,29) Almanca, 1 katılımcı (%5,88) Türkçe/Almanca, 1 katılımcı (%5,88) Fransızca cevabını vermiştir. Katılımcıların 7'si (%41,18) iki çocuğu, 7'si (%41,18) **üç çocuğu, 3'ü (%17,65) dört çocuğu olduğunu ifade etmiştir. Çocukların doğum yeri Almanya'dır. Çocukların en iyi konuştuğu/anladığı dil sorulduğunda 10 katılımcı (%58,82) Almanca, 6 katılımcı (%35,29) Türkçe, 1 katılımcı da (%5,88) her ikisi cevabını vermiştir. Çocukların kendini tanımladığı kültürel kimliğe ilişkin soruya 16 katılımcı (%94,12) **Türk, 1 katılımcı (%5,88)** Alman cevabını vermiştir.**

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu anket formu kullanılarak elde edilmiştir. Soruların dil ve içerik, amaca uygunluk ve uygulanabilirlik yönünden incelenmesi amacıyla Türkçe eğitimi alanında uzman iki doktor öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü sonucunda, bazı sorular görüşme formundan çıkarılmış, bazı sorularda ise uzmanların dönütleri doğrultusunda dil ve içerik bakımından gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Katılımcılardan e-posta ile izin alındıktan sonra açık uçlu anket Google Forms sayfasına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. “İçerik analizi, herhangi bir yazılı metnin ya da belgenin incelenmesi ve sayısal ya da istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşidi-dir.” (Ekiz, 2013: 77).

Analizler ortaya çıkarılırken Maxqda programından yararlanılmıştır. Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi öğrenme ve kullanma durumları veli görüşleri sonucunda sınıflandırılmıştır. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda kod ve alt kodlar ve bunlara ilişkin frekans ve yüzdeler belirlenmiştir. Elde edilen veriler ışığında oluşturulan kodlamalar, Türkçe eğitimi alanında uzman iki doktor öğretim üyesinin zoom üzerinden katılımıyla tartışılmıştır. Böylelikle çalışmanın güvenilirliğini sağlamak amaçlanmıştır. Katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak araştırma bulguları desteklenmiştir. Böylece katılımcıların ifadeleri üzerinde hiçbir değişiklik yapmadan katılımcı görüşleri araştırmaya yansıtılmıştır. Katılımcılara K1, K2, K3... şeklinde kodlar verilmiştir.

Bulgular ve Yorumlar

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının, günlük hayatta Türkçeyi kullanma sıklığına ilişkin aile görüşleri

Tablo 2. Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi kullanma sıklığı

Sıklık	f	%
Orta	10	58,82
Çok	6	35,29
Az	1	5,88
TOPLAM	17	100,00

Tablo 2’ye bakıldığında iki dilli Türk çocuklarının günlük hayatta Türk-

çeyi kullanma sıklığına katılımcıların orta (n=10, %=58,83), çok (n=6, %=35,29) ve az (n=1, %=5,88) cevaplarını verdiği görülmektedir. Cevaplardan hareketle çocukların günlük hayatta Türkçeyi orta ve çok sıklıkta kullandığı söylenebilir. Bunun sebebi olarak çocukların okulda ve aile hayatında Türkçe ve Almancayı birlikte kullanması gösterilebilir.

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe söz varlığına ilişkin aile görüşleri

Tablo 3. Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe söz varlığı

Değerlendirme	f	%
Kötü	11	73,33
İyi	3	20,00
Anne baba ile eşit	1	6,67
TOPLAM	15	100,00

Tablo 3’te katılımcıların çocuklarının Türkçe söz varlığı **düzeyleri ile ilgili** kötü (n=11, %=73,33), iyi (n=3, %=20), anne baba ile eşit (n=1, %=6,67) cevaplarını verdiği görülmektedir. Buna göre katılımcılar çocuklarının Türkçe söz varlıklarını **kötü şekilde değerlendirmektedir**. Bu cevaba ilişkin bazı örnek görüşler şöyledir:

K16: “Çocuklarımız daha az ve kısa kelimeler ile konuşuyorlar.”

K14: “Çocuklarım çok yetersiz.”

Tablo 3’e bakıldığında iyi cevabının ikinci frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu cevaba ilişkin bazı örnek görüşler şöyledir:

K2: “Gayet iyi.”

K10: “Benden daha ilerde.”

Katılımcılardan büyük çoğunluğunun çocuklarının Türkçe söz varlığını kötü bulması, ebeveynlerden çocuklara ana dili aktarımının yeterli düzeyde

sağlanamadığını göstermektedir. Bu durum devam ederse gelecek nesillerde ana dili yeterliğinde önemli oranda azalma görülecektir. Bazı katılımcıların çocuklarının Türkçe söz varlığını kendi söz varlığından daha iyi bulması, kendilerindeki ana dili yetersizliğini çocuklarının yaşamaması için gösterdikleri hassasiyetle açıklanabilir.

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe dil becerilerine ilişkin aile görüşleri

Tablo 4. Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe dil becerileri

Okuma Becerisi	f	%
Yetersiz	9	56,25
Yeterli	4	25,00
Orta	3	18,75
TOPLAM	16	100,00
Konuşma Becerisi	f	%
Orta	7	53,85
Yeterli	5	38,46
Yetersiz	1	7,69
TOPLAM	13	100,00
Yazma Becerisi	f	%
Yetersiz	8	50,00
Yeterli	5	31,25
Orta	3	18,75
TOPLAM	16	100,00
Dinleme Becerisi	f	%
Yeterli	10	62,50
Yetersiz	3	18,75
Orta	3	18,75
TOPLAM	16	100,00

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların çocuklarının okuma becerilerine ilişkin yetersiz (n=9, %=56,25), yeterli (n=4, %=25), orta (n=3, %=18,75) cevaplarını verdikleri **görülmektedir**. Katılımcılar, çocuklarının okuma becerilerindeki düzeylerini en çok yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Bu durum Türkçe öğretimi sürecinin önemini ortaya koymaktadır.

K14: “Ancak ilkokul seviyesinde.”

K10: “Okurken biraz alman alfabesine kayıyor.”

Tablo 4’e göre, katılımcıların çocuklarının konuşma becerilerine ilişkin orta (n=7, %=53,85), yeterli (n=5, %=38,46), yetersiz (n=1, %=7,69) cevabını verdikleri **görülmektedir**. Katılımcıların, çocuklarının konuşma becerilerindeki düzeylerini en çok orta düzeyde değerlendirmeleri çocukların günlük hayatta Türkçeyi kullanma sıklıkları ile bağlantılı olabilir.

K16: “Dertlerini anlatacak kadar ve Türkiye tatillerinde zorlanmadan iletişim kurabiliyorlar.”

K9: “Orta.”

Tablo 4’te katılımcıların çocuklarının yazma becerilerine ilişkin yetersiz (n=8, %=50), yeterli (n=5, %=31,25), orta (n=3, %=18,75) cevabını verdikleri **görülmektedir**. Katılımcıların, çocuklarının yazma becerilerindeki düzeylerini en çok yetersiz düzeyde değerlendirmeleri, yazmanın diğer temel dil becerilerine göre daha karmaşık ve gelişmesi zaman alan bir beceri olmasına ve Türkçe yazma çalışmalarının yetersizliği ile ilişkilendirilebilir.

K17: “Yok denecek kadar az.”

K1: “Çok kötü.”

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların çocuklarının dinleme becerilerine ilişkin yeterli (n=10, %=62,50), yetersiz (n=3, %=8,75), orta (n=3, %=18,75) cevabını verdiği görülmektedir. Katılımcıların çocuklarının Türkçe dinleme becerilerini yeterli düzeyde değerlendirmeleri, aile içindeki iletişime ve kullanılan medya araçlarının diline bağlı olabilir. Bu cevaba ilişkin örnek görüşler şöyledir:

K10: “Sorun yok.”

K16: “Ne söylenmek istediğini iyi derecede anlayabiliyorlar.”

K7: “Yeterli.”

Tablo 4’teki bulgular dikkate alındığında katılımcıların çocuklarının okuma, yazma ve konuşma becerilerine nazaran Türkçe dinleme becerisini geliştirecek ortamlardan daha fazla yararlandığı **söylenbilir**.

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Covid-19 pandemi sürecinde Türkçe derslerine katılımlarına ilişkin aile görüşleri

Tablo 5. İki dilli Türk çocuklarının Covid-19 pandemi sürecinde Türkçe dersine katılımları

Derse katılım ve ilgi	f	%
Derse katılmadı	7	46,67
Yetersiz	4	26,66
Ders olmadı	2	13,33
Yeterli	2	13,33
TOPLAM	15	100,00

Tablo 5’te çocukların Covid-19 pandemi **sürecinde** Türkçe derslerine katılımına ilişkin katılımcılardan 7’si (%=46,67) derse katılmadı, 4’ü (%=26,66) yetersiz, 2’si (%=13,33) ders olmadı, 2’si (%=13,33) yeterli cevabını vermiştir.

Tablo 12’ye bakıldığında derse katılmadı cevabının en yüksek frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu cevaba ilişkin bazı örnek görüşler şöyledir:

K15: “Okul durumlarından dolayı olumsuz.”

K8: “Hiç bir derse girmedi ama Türkçe kitaplar okuyarak geçirdi.”

Covid-19 sürecinde Türkçe derslerine katılımın olmaması çocukların derse karşı ilgisinin azalmasına bağlanabilir. Ayrıca salgın döneminde bazı okullarda Türkçe derslerinin yapılamaması da Türkçe öğrenme süreci için

büyük bir kayıptır.

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken yaşadıkları sorunlara ilişkin aile görüşleri

Tablo 6. İki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken yaşadığı sorunlar

Sorunlar	f	%
Söz varlığının yetersizliği	4	30,77
Alfabe sorunu	3	23,08
Çeviri sorunu	1	7,69
Yanlış tümce kurma	1	7,69
Anlamada sorun yaşama	1	7,69
Telaffuz hatası	1	7,69
İki dilli tümce kurma sorunu	1	7,69
Grammer sorunu	1	7,69
TOPLAM	13	100,00

Tablo 6’da iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenirken ve kullanırken yaşadığı sorunlara ilişkin katılımcı görüşleri incelendiğinde kelime hazinesi sorunu (n=4, %=30,77), alfabe sorunu (n=3, %=23,08), çeviri sorunu (n=1, %=7,69), yanlış tümce kurma (n=1, %=7,69), anlamada sorun yaşama (n=1, %=7,69), telaffuz hatası (n=1, %=7,69), iki dilli tümce kurma sorunu (n=1, %=7,69), gramer sorunu (n=1, %=7,69) cevabını verdikleri görülmektedir.

Tablo 6’ya bakıldığında kelime hazinesi sorunu cevabının en yüksek frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Türkçenin tüm dil becerilerinde daha etkili kullanılmasında söz varlığının önemi dikkate alındığında Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının hem nitelikli dil girdisine hem de etkili bir Türkçe öğretimine ihtiyaç duydukları söylenebilir. Bu cevaba ilişkin örnek görüşler şöyledir:

K13: “Kelime hazinesi çok zayıf.”

K17: “Kelime yetersizliği.”

Tablo 6’ya bakıldığında alfabe sorunu cevabının ikinci frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu cevaba ilişkin örnek görüş şöyledir:

K10: “İki alfabe değişikliğinden doğan sorunlar.”

Tablo 6’ya bakıldığında iki dilli tümce kurma sorunu cevabının üçüncü frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Bu cevaba ilişkin örnek görüş şöyledir:

K14: “Kullandığı kelimenin Türkçe mi, Almanca mı olduğu konusunda çelişkide kalması.”

Çocukların kelime hazinesi sorunu yaşamaları kendilerini Almanca ifade etmelerine neden olmaktadır. Türkçe ve Almanca alfabelerinin farklı olmasından kaynaklanan alfabe sorunu da çocukların Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken karşılaştığı ciddi bir sorundur.

Sonuç ve Tartışma

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme sorunlarının araştırıldığı bu çalışmada 17 veli görüş bildirmiştir. Elde edilen sonuçlar, Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının günlük konuşma sıklıklarının orta düzeyde değerlendirildiğini göstermiştir. İki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi öğrenme ve kullanma sorunlarıyla ilgili yapılan benzer çalışmalarda günlük konuşma dili olarak Türkçenin İsveç’te (Şengül ve Yokuş, 2021), Hollanda’da (Şengül ve Toygar, 2021) ve Fransa’da (Şengül ve Köseoğlu, 2021) az ve orta sıklıkta kullanıldığı tespit edilmiştir. Alan yazını bu durumun yaygın bir sonuç olduğunu göstermektedir. Buna benzer olarak Genel (2011) Almanya’da yaşayan Türklerin neredeyse tamamının Türk medyasını takip ettiğini tespit etmiştir. Almanya’da yaşayan Türklerin Türk medyasını takip etmesi, çocuklarının da Türkçe dil girdisine açık olmalarını sağlaması bakımından önemlidir. Bekir ve Aydın (2018) ise evde düzenli olarak ana dili kullanımının çocuğun ikinci dili problemsiz bir şekilde öğrenmesinde de çok büyük bir katkısının olduğuna

dikkat çekmektedir.

Araştırmada, Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının söz varlığı düzeyleri anne/babaları tarafından değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlar söz varlığı düzeyleri bakımından Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının kötü/yetersiz olduğunu göstermiştir. Şengül ve Toygar (2021) da Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe söz varlığındaki yetersizliklerden dolayı Türkçe öğrenme ve kullanma sorunları yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Fransa’da yapılan benzer bir çalışmada ise iki dilli Türk çocuklarının söz varlığı düzeyleri yetersiz bulunmuştur (Şengül ve Köseoğlu, 2021). Alan yazınındaki benzer sonuçlar yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe söz varlığına ilişkin sorunlar yaşadıklarını göstermektedir. Söz varlığı bir dilin kullanımına dayanak olan, duygu ve düşüncelerin hem anlamlandırılmasında hem de ifade edilmesinde temel öğrenme alanıdır. Bu sebeple yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe söz varlığını geliştirmeye dönük çalışmalara önem verilmelidir.

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının dil becerilerinin değerlendirilmesi istendiğinde katılımcıların çocuklarının okuma, yazma ve konuşma becerilerine nazaran Türkçe dinleme becerilerini daha yeterli gördükleri belirlenmiştir. Araştırmada, yazma ve okuma becerilerinin yetersiz değerlendirildiği, konuşma becerilerinin orta düzeyde değerlendirildiği görülmektedir. Benzer bir çalışmada Sağlam (2006) Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının okuma ve yazma çalışmalarında genellikle Almancayı tercih ettiklerini tespit etmiştir. Şengül ve Yokuş (2021) ise İsveç’te yaptıkları çalışmada, iki dilli Türk çocuklarının Türkçe kitap okuma sıklıklarının az ve orta düzeyde değerlendirildiğini belirtmişlerdir. Çocukların okul yaşantıları dikkate alındığında Almanca okuma ve yazma çalışmalarının yaygınlık göstermesi beklenebilir bir durum olmakla birlikte Türkçenin öğrenimi ve kullanımı açısından Türkçe kaynakların okunması ve duygu, düşüncelerin Türkçe yazılması için öğrenciler teşvik edilmeli-

dir. Almanya’da yaşayan iki dilli Türklerin Türkçe okuma ve yazmadaki yetersizlikleri sadece çocukluk çağı için bir sorun olmakla kalmayıp tüm gelişim evrelerine yansımaktadır. Örneğin Aydın (2013), Almanya’da gelen üniversite düzeyindeki Almanca-Türkçe iki dilli öğrencilerin Türkçe yazım ve noktalamada ciddi sorunlar yaşadıklarına dikkat çekmiştir. Bu sonuç, ailelerin taşıdığı ana dili bilincine, öğrenci ilgilerine ve öğretmenlerin yönlendirmelerine bağlı değişebilmektedir. Nitekim Hollanda’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının ailenin yönlendirmesi ile haftada birkaç kez ya da her gün Türkçe kitap okudukları saptanmıştır (Şengül ve Toygar, 2021).

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Covid-19 pandemi sürecinde Türkçe derslerine katılımlarına ilişkin anne/baba görüşleri incelendiğinde derslere katılımın ya hiç olmadığı ya da derslerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Fransa’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarıyla ilgili yapılan çalışmada da Covid-19 pandemi sürecinde Türkçe öğretiminin olumsuz yönde etkilendiği belirtilmiştir (Şengül ve Köseoğlu, 2021). Uzun bir zamana yayılan Covid-19 pandemi sürecinde iki dilli Türk çocuklarının Türkçe derslerinden uzak kalması Türkçe öğrenme süreci için önemli bir sorundur.

Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçeyi öğrenirken ve kullanırken yaşadıkları sorunlara ilişkin anne/baba görüşleri incelendiğinde ise en önemli sorunun söz varlığındaki yetersizliklerden ve alfabe sorunundan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Bu sorunlara ek olarak Almanya’da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Almanca-Türkçe karışık tümce kurma, çeviri hatası, telaffuz hatası, gramer hataları gibi sorunlar yaşadıkları bildirilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar bazı çalışmalarla (Bayrak ve Üstün, 2020; Belet, 2009; Şen, 2016; Şengül ve Toygar, 2021; Şengül ve Yokuş 2021; Şengül ve Köseoğlu, 2021) da örtüşmektedir.

Bu sonuçlar, Almanya’da yaşayan Türk çocuklarının aile ve devlet desteği ile Türkçe öğrenme ortamlarının zenginleştirilmesi gerektiğini; Türkçe dil

becerilerinde ve söz varlığında gelişme sağlamak için daha sık okuma, yazma, dinleme ve konuşma çalışmalarının yapılması gerektiğini göstermektedir. Genel olarak yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe dil becerilerinin gelişim dönemlerine uygun olup olmadığı Eğitim Ataşelikleri kanalıyla tespit edilmeli; Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin içeriği ile uygulanacak etkinliklerin yönü buna bağlı belirlenmelidir.

Çıkar Çatışması ve Etik Bildirimi

Çalışmada çıkar çatışmasına yol açacak herhangi bir husus bulunmadığını ve araştırmanın tüm süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan ederim.

Kaynakça

- [1] Adıgüzel, Y. (2016). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- [2] Adıgüzel, F. B. ve Şen, Ü. (2018). Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenlerinin yurt dışı görevlerine ilişkin kaygı ve hazırbulunuşluk durumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 8(4), 822-839.
- [3] Aktürkoğlu, B. ve Özaydınlık, K. (2017). Almanya’da yaşayan Türk çocuklarının Türkçeye, Türkçeyi öğrenmelerine ve kullanmalarına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(6), 2345-2356.
- [4] Aydın, A. (2008). Almanya ve Belçika’daki Türk öğrencilerin Türkçe ve Türk kültürü derslerinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 33(351), 9-13.
- [5] Aydın, İ. S. (2013). İki dilli Türk öğrencilerin yazılı anlatım becerilerine yönelik bir durum çalışması. *Turkish Studies*, 8(9), 657-670.
- [6] Arslan, M. (2006). Almanya’daki Türk işçi çocuklarının eğitimi sorunları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 233-245.
- [7] Baker, C. (1988). *Key issues in bilingualism and bilingual education*. UK: Multilingual Matters.

- [8] Baran, E. (2013). *Almanya’da yaşayan Türk nüfusun yaşadığı mekân ile etkileşimi: Berlin-Kreuzberg örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [9] Başkurt, İ. (2009). Almanya’da yaşayan Türk göçmenlerin kimlik problemi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 81-94.
- [10] Bekir, H. ve Aydın, R. (2018). Almanya’da yaşayan Türk ebeveynlerin ana dilin okul başarısına etkisine ilişkin görüşleri. *Journal of World of Turks/Zeitschrift für die Welt der Türken*, 10(1), 95-107.
- [11] Belet, Ş. D. (2009). İki dilli Türk öğrencilerin ana dili Türkçeyi öğrenme durumlarına ilişkin öğrenci, veli ve öğretmen görüşleri Fjell İlköğretim Okulu örneği, Norveç. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 71-85.
- [12] Chen, J., & Kang, H. S. (2019). Tiger moms or cat dads: Parental role in bilingualism among Asian and Latino Americans. *Social Science Quarterly*, 100(4), 1154-1170.
- [13] Çakır, M. (2002). Almanya’daki çok kültürlü ortamlarda Türkçenin anadili olarak kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 39-57.
- [14] Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- [15] Extra, G. ve Yağmur, K. (2013). *Dil zengini Avrupa. Çok dilliliği ve çoğul dilliliği destekleyen Avrupalı uygulayıcılar*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [16] Genel, G. (2011). Almanya’da yaşayan Türklerin Türk medyasını takip etme eğilimleri. *Atatürk İletişim Dergisi*, 1(1), 45-62.
- [17] Hamers, J. & Blanc, M. (2000). *Bilingualism and bilingualism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [18] Kalenderoğlu, İ. ve Zorluoğlu, Y. (2018). Çoklu zekâ kuramına göre yurtdışında yaşayan Türk çocuklarına Türkçe öğretimi ile ilgili öğretmen görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim Ve Toplum Eğitim Bilimleri Ve Sosyal Araş-*

tırmalar Dergisi, 7(20), 577-601.

[19] Karaağaç, G. (2011). Bireysel iki dillilik ve toplumsal iki dillilik. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 717, 222-228.

[20] Kırmızı, B. (2016). Göçmen Türklerin Almanya'da yaşadığı sorunların dünü ve bugünü *Journal of Turkish Language and Literature*, 2(3), 145-156.

[21] Li, W. (2008). Research perspectives on bilingualism and multilingualism. In W. Li & M. Moyer (Eds.), *The Blackwell handbook of research methods on bilingualism and multilingualism* (pp. 3-17). Oxford, UK: Blackwell.

[22] Metin, M. (2015). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

[23] Myers-Scotton, C. (2009). *Multiple voices: An introduction to bilingualism*. MA: Blackwell Publishing.

[24] Ortega, L. (2009). *Understanding second language acquisition*. London: Hodder Education.

[25] Özkan, Z. ve Memişoğlu, S. P. (2021). Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenlerinin örgütsel sosyalleşme ve iş yaşamında yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(4), 302-320.

[26] Perşembe, E. (2010). F. Almanya'nın Baden-Württemberg eyaletinde eğitim sistemi ve Türk göçmen çocuklarının eğitim sorunları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 29(29), 55-80.

[27] Rengi, Ö. ve Polat, S. (2019). Çokkültürlü eğitim ortamlarında anadil ve kültür öğretmenlerinden beklentilerin veli görüşlerine göre incelenmesi: Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenleri Almanya Baden-Württemberg eyaleti Stuttgart örneği. İçinde N. Akpınar-Dellal ve S. Koch (Ed.) *Contemporary Educational Researches: Theory and Practice in Education* (s. 281-297). Books on Demand.

- [28] Sağlam, F. (2006). Türk-Alman örnekleminde karma evli çiftlerin çocuklarındaki dilsel gelişimin üzerine. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 23(1), 231-241.
- [29] Süverdem, F. B. ve Ertek, B. (2020) İki dillilik ve iki kültürlülük: Göç, kimlik ve aidiyet. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 6(2),183-207.
- [30] Şahin, S. (2012). Almanya'ya Türk vatandaşlarının göçünün 51. yılı kazanımlar ve tehditler. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi*, 1-15. Erişim tarihi 10.02.2021 <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/makaleler/DrSedatSahin.pdf>
- [31] Şen, Ü. (2016). Belçika'da yaşayan Türk çocuklarının yazılı anlatım yanlışları üzerine tespitler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(35), 1-18.
- [32] Şengül, K. (2020). İki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğretimiyle ilgili sorunları. İçinde C. Alyılmaz, O. Er ve İ. Çoban (Ed.), *Türkçe Eğitiminin Güncel Sorunları* (s. 503-520). Ankara: Eğiten Kitap.
- [33] Şengül, K. ve Yokuş, Y. (2021). İsveç'te yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *Asya Studies*, 5(17), 15-32.
- [34] Şengül, K. ve Toygar, Y. S. (2021). Veli görüşlerine göre Hollanda'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının Türkçe öğrenme durumları: Güçlükler ve gelecek beklentisi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 2(2), 202-220.
- [35] Şengül, K. ve Köseoğlu, T. (2021). Fransa'da yaşayan iki dilli Türk çocuklarının ana dili öğrenme ve kullanma durumlarına ilişkin veli görüşleri. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(3), 310-342.
- [36] Topçu Tecelli, N. ve Tekeli, F. (2021). Almanya'da "Türkçe ve Türk Kültürü" derslerinde malzeme seçimi ve kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları*, 2(35), 199-221.
- [37] Yazıcı, Z. ve Genç İlter, B. (2008). Okul öncesi dönemdeki iki dilli/çok dilli çocukların dil kazanım süreci. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 3(3),

47-61.

[38] Yılmaz, M. ve Demirel, G. (2016). İki dillilik ve türleri üzerine. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3, 1693-1701.

Extended Abstract

In this study, which investigated the Turkish learning problems of bilingual Turkish children living in Germany, 17 parents gave their opinions. The results showed that the daily speaking frequency of bilingual Turkish children living in Germany was evaluated at a moderate level. In similar studies on the problems of bilingual Turkish children learning and using Turkish, Turkish as a daily spoken language was used in Sweden (Şengül and Yokuş, 2021), Netherlands (Şengül and Toygar, 2021) and France (Şengül and Köseoğlu, 2021). It has been determined that it is used with little to moderate frequency. The literature shows that this is a common result. Similarly, Genel (2011) found that almost all Turks living in Germany follow Turkish media. It is important for Turks living in Germany to follow the Turkish media, to ensure that their children are also open to Turkish language input. Bekir and Aydın (2018), on the other hand, draw attention to the fact that the regular use of the mother tongue at home has a great contribution to the child's learning of the second language without any problems.

In the study, the vocabulary levels of bilingual Turkish children living in Germany were evaluated by their parents. The results showed that bilingual Turkish children living in Germany are bad/insufficient in terms of vocabulary levels. Şengül and Toygar (2021) also determined that bilingual Turkish children living in the Netherlands have problems in learning and using Turkish due to inadequacies in Turkish vocabulary. In a similar study conducted in France, the vocabulary levels of bilingual Turkish children were found to be insufficient (Şengül & Köseoğlu, 2021). Similar results in the literature show that bilingual Turkish children living abroad have

problems with Turkish vocabulary. Vocabulary is the basic learning area, which is the basis for the use of a language, both in making sense of and expressing feelings and thoughts. For this reason, studies should be given importance to improve the Turkish vocabulary of bilingual Turkish children living abroad.

When the language skills of bilingual Turkish children living in Germany were asked to be evaluated, it was determined that the participants saw Turkish listening skills more adequate than their children's reading, writing and speaking skills. In the research, it is seen that writing and reading skills are evaluated insufficiently and speaking skills are evaluated at a moderate level. In a similar study, Sağlam (2006) found that bilingual Turkish children living in Germany generally preferred German in their reading and writing activities. Şengül and Yokuş (2021), on the other hand, stated in their study in Sweden that bilingual Turkish children's reading frequency in Turkish was evaluated at a low or moderate level. Considering the school life of children, the prevalence of reading and writing in German can be expected. The inadequacy of bilingual Turks living in Germany in reading and writing in Turkish is not only a problem for childhood, but is reflected in all developmental stages. For example, Aydın (2013) pointed out that university-level German-Turkish bilingual students from Germany have serious problems in Turkish spelling and punctuation. This result may vary depending on the awareness of the mother tongue of the families, the interests of the students and the guidance of their teachers. As a matter of fact, it has been determined that bilingual Turkish children living in the Netherlands read Turkish books several times a week or every day with the guidance of their families (Şengül & Toygar, 2021).

When the parents' views on the participation of bilingual Turkish children living in Germany in Turkish lessons during the Covid-19 pandemic process are examined, it is concluded that there is no participation in the lessons or the lessons are insufficient. In the study conducted on bilingual

Turkish children living in France, it was stated that Turkish teaching was negatively affected during the Covid-19 pandemic process (Şengül and Köseoğlu, 2021). The fact that bilingual Turkish children stay away from Turkish lessons during the Covid-19 pandemic, which has spread for a long time, is an important problem for the Turkish learning process.

When the views of parents about the problems experienced by bilingual Turkish children living in Germany while learning and using Turkish, it has been determined that the most important problem stems from the inadequacies in vocabulary and the alphabet problem. In addition to these problems, it has been reported that bilingual Turkish children living in Germany have problems such as making mixed sentences in German-Turkish, translation errors, pronunciation errors, and grammatical errors. These results are supported by some studies (Bayrak and Üstün, 2020; Belet, 2009; Şen, 2016; Şengül and Toygar, 2021; Şengül and Yokuş 2021; Şengül and Köseoğlu, 2021).

These results show that Turkish children living in Germany should enrich their Turkish learning environment with family and state support; It shows that more frequent reading, writing, listening and speaking activities should be done in order to improve Turkish language skills and vocabulary. In general, whether the Turkish language skills of bilingual Turkish children living abroad are suitable for their developmental period should be determined through the Education Attachés; The content of Turkish and Turkish Culture courses and the direction of the activities to be implemented should be determined accordingly.